Після конфіскати — Другий наклад.

Ч. 109 (10.786). Львів, четвер 20. травня 1926. Poczlowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.372.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Настрої і тенденції.

Варшавські настрої. — Познанський сепаратизм, пацифікаційна акція і „народова армія". — Становище познанського університету. — Перед Національним Зібранням. — Конференції марш. Ратая. — Справа сойму.

Варшава, 18. травня 1926.

Варшава живе дезорієнтацією. Вся її політика обертається біля справи познанського сепаратизму. Населення, яке після побіди марш. Пілсудського було сповнене надій щодо глибоко сягаючих змін, починає гірко розчаровуватися. Коли зважити, що ті надії, а також і депресії настрої базуються на активній збройній участи робітництва проти реакційного уряду і на її безуспішности чи змарнуванні овочів побіди, то зрозуміємо, чому теперішних посідачів влади і широкі маси починає все більша ділити пропасть. Годиться додати, що найбільшу боєву активність у варшавських боях виявляли робітники. Вони то здобули Бельведер, який поніс найбільше жертв. Тому то ясно, що зірвання тих ниток, які лучили маси з „ребеліянтом", можуть мати далекосяглі наслідки у дальшому розвитку подій.

Ситуація все ще не вияснена, що між иншим проявляється постійними, щоденними засіданнями Ради міністрів.

Варшава наслухує вістей з Познання.

Сенат познанського університету осудив вчинок марш. Пілсудського та візвав студентство вступати до „Леґії відсічі Варшави". З тією метою припинено виклади, 1400 студентів яко відділ „Ліґи Оборони Батьківщини" вимаширувало в напрямі Варшави. Та в Кутні їх затримано.

Краще розвивається пацифікаційна акція на Поморі. Моральний опір проти довершеного факту заломлюється завдяки кооперації ППС. і НПР. Серед правих партій зростає апатія. Акція ген. Довбур-Мусніцького не находить відгомону в масах.

Одночасно привернення правного стану йде черепашним кроком. Компромісовий леґітимізм, який завершився обнятям марш. Ратаєм функції президента держави, ніяк не може вийти зі стану провізорії. Нац. Зібрання, яке згідно з постановами конституції після уступлення президента держави збирається автоматично, не може зібратися. Як уже було згадано, праві партії не згоджуються на скликання Нац. Зібрання до бунтівничої Варшави, яка не дає їм повної забезпеки і свободи рухів. Тому то виринає думка скликати Нац. Зібрання на „невтральний" ґрунт — до Кракова.

В справі скликання Національного Зібрання і відношення до вибору президента держави марш. Ратай конферував з представниками лівиці. Вони заявили, що рішучі постанови в тій справі будуть винесені на протязі двох найближчих днів. В тій самій справі конферував маршалок Ратай з представниками Жидівського Клюбу.

Другою справою, що ваготіє над польськими політиками — це справа теперішнього сойму. Загально панує погляд, що він пережився і особливо після акту маршалка Пілсудського не покривається з укладом відносин серед громадянства. З огляду на вимогу 2/3 більшости, потрібних до розвязання сойму на конституційній дорозі, тут зявляються непоборні трудноці. Тому виринає думка, що сойм прийме недавно зголошене христ. демократією внесення в справі признання президентові права розвязати сійм, після чого скінчиться його життя. В такому випадку нові вибори малиб відбутися в осени.

Словом: теперішній стан виявляє плинкість настроїв, тенденцій і ділань. Тільки марш. Пілсудський енергійно переводить консолідацію армії під своїм проводом, усуваючи з неї в приспішеному темпі своїх противників, теперішніх і сподіваних ворогів.

Персоналія.

Новий уряд переводить також „пацифікацію" на становищах воєводів. Покищо усунено люблинського воєводу Москалевського і волинського Дембського, занадто заанґажованих в користь б. уряду Вітоса. Волинським воєводою призначено старосту Ремішевського. На черзі усунення новогородського воєводи ґен. Янушайтіса, який вже вдруге виступає проти марш. Пілсудського. До Лодзі виїхала міністерська комісія з метою перевірити поведінку воєводи Даровського в днях перевороту.

Арешт комун. послів.

З Варшави повідомляють нас, що 15. ц. м. арештовано на Волині комуністичних послів Приступи й Пащука.

Приготовна конференція роззброєнь.

Женева, 18. травня 1926.

18. травня отворено тут приготовну конференцію роззброєнь при участи делеґатів 20 країв. Бонкур не прийняв становища предсідника, тому що Франція занадто заанґажована в справах конференції. Предсідником вибрали голяндського делеґата Людона, заст. делеґатів Еспанії і Уругваю. Льорд Сесіль заявив, що для загальної безпеки конечне є роззброєння. Англійські зброєння торкаються внутрішньої і зовнішньої поліції,а морські і повітряні сили залежні від зброєнь ин. держав. Англія вважає роззброєння гарантією безпеки. Німецький делеґат заявив, що Німеччина зовсім роззброєна. Німецька загр. політика пройнята льокарнським духом. Тепер ніщо не стоїть на перешкоді загальному роззброєнню. Американський делеґат говорив, що реґіональні договори відповідніші від заг. роззброєння. Зединені Держави приймуть кожне предложення для поширення морських договорів, за ключених на основі принципів вашінгтонської конференції.

На цьому замкнули загальну дискусію. Конференція торкнулась справи означення зброєнь. Льорд Сесіль сказав, що слід ствердити, що ходить про обмеження сил, які можна негайно змобілізувати.

Сутичка під Берліном

Берлін, 18. травня 1926.

Під Берліном викрили збройний табор останків організації змовників. Републиканська військова організація червоно золото чорних вислала кілька більших відділів для роззброєння змовників. Між републиканцями і монархістами виявилась довша стрілянина. Явилась поліція і з републиканцями приневолила змовників піддатися.

Румунія затривожилась.

У звязи з маневрами радянської чорноморської фльоти румунські воєнні кораблі на Чорному морі дістали приказ причалити до берегів Румунії. Рівночасно переведено перегляд офіцирів резерви. Вони кілька днів іспитували свої відділи. На рад. границі скріплено сторожі. „Известия" в офіціяльнім відділі оголошують, що виїзд чорноморської фльоти з кримських і кавказьких пристаней був давно передбачений у програмі літних маневрів.

Кріза бельґійського уряду.

Брюсеєля 18. травня.

Найбільше виглядів має така концепція нового уряду: премієр Жаспар, крім того чотири соціялісти, чотири католики, один ліберал. Начальна рада соціялістичної партії згодилася на таку розвязку крізи.

Біржа.

Гроші.

Тенденція сильно знижкова продовжується. Максимальний банковий курс 10·55 був нереальний. На львівській приватній біржі платили:

Доляри американські 11·20—11·25, доляри канадійські 11·10—11·15, корони чеські 0.26·50—0.26·75, корони австрійські 0.00·00—0.00·00, леї 0.00·00—0.00·00, франки французькі 0·31·50—0·32·00, франки швайцарські 1·75—1·78, фунти штерлінгів 47·00—48·00.

Золото: 20 корон 40·00—41·20, 20 франків 37·50—38·00, 20 марок 46·00—46·70, 10 рублів 55·00—56·60.

Срібло: Корона австрійська 0·85—0·88, 5 корон австрійських 4·25—4·50, фльорени австрійські 2·20—2·30, рублі 3·30—3·45, копійки за рубель 1·65—1·74.

Збіжжа.

Слабше зацікавлення пшеницею, тому що мельники здержуються від купна. Жито в обороті по цінах у рямках дотеперішних нотувань. Ячмінь занедбаний, бо устав його експорт. Оживлені обороти вівсом при знижкових цінах з причини заіпотребування на експорт. Гречки більше не пошукують для зеленого навозу, тому ціни слабші. Тенденція вдержана. Настрій резервований.

Ціни оціночні без трансакції: Пшениця біла 49·50—50·50, пшениця червона 53·00—54·00, жито 30·50—31·50, ячмінь пастівний 25—26, овес 32·50—33·50, гречка 31·00—32·00.

Покінчилося!

(Від власного кореспондента*).

Льондон 12. травня 1926.

Радістю блестить нинішній вечір у Льондоні: скінчився страйк! Ранком уже понеслися по городі чутки, що сьогодні кінець страйкові, і навіяли на втомлену й знервовану людність погідну атмосферу. Одначе що йно тільки коло 1-ої години пополудні появилася урядова звістка про відкликання генерального страйку. Незабутня хвиля! Англієць із темпераменту свого замкнений в собі тай мало схильний виявляти назверх свої почування; до тогож англійське виховання, домашнє й шкільне, послідовно вщіплює в душі молодих горожан відразу до всякого виявлювання почувань — однаково, чи вони радісні, чи сумні. „Не показуйте своїх почувань!" — це наче одинацята заповідь божа в Англії. Хто тієї заповіді не виконує, той в очах справдішнього Англійця навіть не смішний, а просто достойний погорди. Тільки надзвичайні обставини здатні проломити англійську замкненість: так було нині, коли появилася чутка про кінець страйку. Глибоке вдоволення засяло в ту мить на обличчях, а великі артерії цього безмірного міста виявляли в пополудневих і вечірніх годинах вид справдішнього захоплення.

Я чув людей, котрі порівняли нинішню льондонську радість з радістю, що блестіла в Льондоні 11 го листопада 1918 року, в день проголошення німецької капітуляції. А це щось значить!

Припадок кинув був Вашого кореспондента в цей город якраз у день, коли загальний страйк розпочався. Поневолі прийшлось остатися в Льондоні до кінця — тільки завтра, ранішним поїздом зможу виїхати звідси. Можна було, правда, виїхати також у пору страйку — літаком, автом а від біди навіть залізницею, веденою добровольцями-інженірами; але все те було нелегко, особливо для чужинця, тай — головно — дуже дороге. А крім того: таки кортіло остатися тут і бачити безприкладний в історії страйк. Чому не писав листа, допису про події? Просто з почуття безцільности листування в пору такого потрясення, коли найближчий момент міг заперечувати попередній — і справді, нині бачу, що допис, висланий в перший день страйку, був би до Вас наспів якраз у день після його закінчення. Треба би було хіба телеграфувати дописи, але зміст таких телеграм ледви чи міг би відріжнятися від змісту передаваних усіми агенціями депеш Райтера, а крім того — кошти телеграфованих дописів перевисшали би скромний буджет українського кореспондента.

Всі основні факти, як споміж причин страйку, так із його перебігу, безсумнівно відомі читачам „Діла" з телеграм агенцій; з політичною і соціяльною оцінкою великої драми редакція теж певне не зволікала. Вашому кореспондентові остається хіба тільки зарискувати кілька ві-

*) З огляду на події останнього тижня і навал звязаного з ними матеріялу, ця кореспонденція є спізнена на два дні. Одначе цікаві помічення нашого кореспондента та ретроспективний погляд на хід, зміст і значіння подій не обнижують вартости цеї статті. — Ред.

тований, учора звільнений, нині всміхається, але день раніше йому було не до жартів. Поліція забравши при трусі всі його листи, айшла між иншими дві листівки. На одній був підпис „Семко", на другій згадка про „Едя" і прохання присдати „ще 50 штук..." Арештований не в силі був переконати поліційного урядовця, що це імена його приятелів, а 50 штук з трьома крапками це папіроси. „Семко" — твердив проникливий урядовець — є скороченням якоїсь тайної організації в роді „Радпарком" або „Аеорохем". Щож легшого, як відчитати С.Е.М.К.О. нпр. „Союз еманципаційний молодої комуністичної організації" і мати „Едя" там визначним членом. Нехай кожний з читачів гляне до свого записника і пробує розяснити посторонньому, що значить там якенебудь скорочення або імя, записане для памяти. А що було би з нашими листами? Товариші на цілому світі вживають між собою жаргону і інтимних скорочень, яких ніхто инший не розуміє. Вистачить прочитати найневинніший такий лист і маємо найповнише враження конспірації. На підставі такого матеріялу львівські поліційні Шерльок-Гольмси відчитали страшну державну змову...

— **Брехня для ідеї.** „Слово Польске", яке невпинно вело боротьбу буцім-то з фальшівниками публичної опінії пробрехалось до зарізу в останніх днях варшавських подій. Всупереч усій пресі, воно електризувало своїх читачів звістками, в які само не могло вірити. У мент, коли Пілсудський займав усю Варшаву, „Сл. Польске" заявляло, що він покидає її, а навіть є ранений. Про вічно нові полки, які йдуть на поміч урядові, писало самі небилиці. Можна зрозуміти засліплених фанатиків, які відомі факти накручують на свої ідеї і доказують, що те, що сталось має инше значіння, ніж бачить загал. Але просто вигадувати факти, які кілька годин пізніше і так виявляться брехнею, можуть хіба професійні брехуни.

— **З хроніки самогубств.** Вчора хотів розпрощатися зі світом кельнер Маврикій Тененбавм, з горя, що втратив посаду в шинку при вул. Жовківській. Видко, що погано розумівся на напитках, коли випив сільного квасу і то за мало. — Повісився при вул. Красицьких 20. купець Фаєртаґ внаслідок фінансових клопотів.

— **Печиво та мясо скаче.** Пекарі радять собі у „непевних" моментах так, що не зміняючи встановлених цін зменшують вагу продаваного хліба. Різники не маючи змоги змінити ваги мяса підвищують ціни і не являються на поклик восвідства, яке має обовязок удержати означену максимальну тарифу. Хоча пекарі під загрозою кар обіцяли поправу, хто зна, чи не треба буде ходити на базар з власною вагою.

— **Процес дочок Миколи Василька.** Одночасно з офіціяльним оголошенням австрійського суду до „наслідників, спадкоємців і вірителів" М. Василька (яке читачі найшли в оповістках „Діла"), „Нає Вінер Журналь" подає звістку про розправу перед краєвим цивільним судом у Відні дня 17-го ц. м. ведену внаслідок скарги двох дочок пок. М. Василька, Татяни та Віри, проти вдови по М. Васильку, бувшої співачки Ґерди Вальде. Василько призначив у своїм заповіті загальним спадкоємцем свого майна свою другу жінку Ґерду Вальде, не залишивши нічого своїм дітям з першого подружжа. Коли при одчиненні заповіту в р. 1925 Віра Василько заявила свої претенсії до майна батька, Ґерда Вальде твердила, що претенсію М. Василька до банкової фірми Бозель на 255.000 швайц. франків відступив її муж ще за життя на власність. Дочка М. Василька основується на законі, що ця передача неважна, бо непідписана нотаріяльним актом. Ґерда Вальде хоче переводити доказ правди, що вона мала власне майно, придбане своєю артистичною карієрою і з цього майна утримувала всю родину, а навіть давала гроші на ведення українського посольства у Швайцарії. Для всіх, що знають купецький хист. пок. М. Василька і становища, на яких він стояв, ясно, що він ніколи не находився аж у такій фінансовій скруті, щоби позичати гроші від своєї жінки на політику. Факт, що наш дипльомат не залишив своїм двом дочкам ні синові ані сотика, хоча залишив велике майно, вказував би на те, що між ним і дітьми мусіло прийти до дуже прикрих непорозумінь, які навіть важко розяснити собі таким рішучим заповітом батька.

— **Пожежа цирку.** У Станиславові згорів дня 17-го ц. м. цирк, що стояв у передмістю. Великий вітер перешкодив успішній помочі. Пожежна сторожа могла тільки вдержати вогонь перед сусідними домами.

— **Поліція при іспиті.** Краківський „Напшуд" пише: Повідомляють нас з Нового Санча, що підчас письменної матури дня 10-го ц. м. у II-гій гімназії, пильнував учеників не лише шкільний терціян на коридорі, але навіть до кльозету відводив матуристів „постерунковий державної поліції". Перед іспитом цей представник ладу та публичної безпеки переводив трус на кожнім ученику, чи не має при собі т. зв. „бриків". Гарна школа в републиці. Недурно, що її спомини вщіплені в діточу душу лишаються на все життя як осоружне марево.

— **Помер** французький письменник Фредерік Рукет, якого можна назвати французьким Джеком Льондоном. Він мав 42 роки. З його повістей відомі „Переможна людина", „Велика біла мовчанка" (пригоди на Алясці), „Блукаюче звіря" (з життя північ. Канади), „Бурхлива птаха" (з життя австралійськ. островів), „Пекольний острів" (спомини з Ірляндії) і саме недавно видана „Біла доба", де описує долю місіонарів.

— **Муссоліні як письменник.** Римська офіціяльна телеграфічна агенція повідомляє світ, що Муссоліні приготовляє для своїх земляків політичну книжку п.з. „Підстави могутности". Він хоче вказати свому народові шляхи, які ведуть до величини та сили держави. Муссоліні вже є автором студії про Макіявеля, фільософа насильства як засобу добитись влади, якого взяв собі як учителя. Тепер хоче піти слідами нестора французьких дипльоматів Клємансо, який видав студію про „Демостена" на науку своїм землякам. Одначе ріжниця між ними та, що Клємансо є не від нині першорядним письменником.

— **Америка свойому поетові.** Америка має мало поетів, зате більше міліонерів. А навіть коли їх має, то вони нелегко здобувають собі славу. Найбільшим поетом Америки вважають нині Уот Уітмена, який став швидше великим в Европі, ніж у батьківщині. Нині його збірник поезій „Стебелинки трави" перекладений на мови всіх великих літератур. Минуло століття від уродин Уітмана. Щойно тепер Америка хоче вшанувати память Уітмана памятником, який стане в Ню-Йорку. Творцем памятника є славний різьбар Девідсон; памятник величезних розмірів буде постатю всього поета серед великанських скель. Одночасно влаштують також виставку нечисленних, але дуже рідких творів Уітмана.

— **Значіння реклями.** Американці починають кожне підприємство з придбання фондів на реклямy. Ці фонди перевисшають основний капітал підприємства. Навіть найбільше розвинені фірми не перестають ніколи реклямувати себе, а збільшують постійну реклямy. Які гроші витрачають американські фірми на реклямy, можна судити з такої свіжої статистики: фабрика автомобілів Форда річно 75 міл. франків, фабрика мила Брос 52 і пів міл., фабрика зубної пасти Пепсодент 24 міл., фабрика автомобілів Ґудріх 22 і пів міліона.

— **Безличність.** Львівський тижневик „Воля Народа", що друкується в друкарні „Діла", використав для себе без порозуміння і дозволу комітету для влаштування 10-тиліття смерти Ів. Франка кліщу тогож комітету, призначену для наліпок на вікна. Поминувши кваліфікацію того вчинку панів редакторів з „Волі Народа", що не вважали за вказане бодай спитати комітету, чи він годиться на випозичення кліші, заки мали самовільно її використовувати в своїй ґазеті, вони ще й обурилися незвичайно, коли комітет запротестував у друкарні проти такого вчинку та доручив її директорові стягнути кліщу з машини. Пані редактори з „Волі Народа" не визнали свого вчинку некоректним, а помістили на місце портрету Франка таку замітку: „В сім місці був портрет Франка. Не маючи своєї власної кліші, редакція нашої ґазети скористала з обставини, що в друкарні „Діла" була готова кліша портрету Франка та ужила кліщу, бажаючи звеличати память великого поета. Кліша була власністю комітету для вшанування памяти Франка. Згаданий Комітет — на чолі котрого стоїть голова „Просвіти" гром. Галущинський — в останній хвилі, уже з друкарської машини, приказав управі друкарні зняти портрет, стоючи на становищі, що кліша сего портрету є приватною власністю Комітету. Сей „громадянський" поступок подаємо до відома та оцінки наших читачів". Чи це не безличність?

— **Справлення помилки.** Просимо наших шан. читачів справити в передовиці на стор. 2-гій, шпальта 2-га, в рядку 16-тім згори речення, яке починається словами: „Але що буде, як в соймі не найдеться двох третин голосів, потрібних до його розвязання; що буде як правиця і центр не схочуть зректися передчасно мандатів і піддатися новій виборчій перевірці на основі старої (обовязуючої) виборчої ордінації", замісць кінцевого уступу: „піддаватися новій виборчій ордінації на основі старої виборчої реформи".

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Дм. Котка.
Четвер 20.V. Надвірна:
Пятниця 21.V. Солотвина.
Субота 22.V. Солотвина.
Неділя 23.V. Делятин.
Понеділок 24.V. Коломия.
Вівторок 25.V. Коломия.
Середа 26.V. Городенка.
Четвер 27.V. Городенка.
Початок о год. 8·30 вечером. Ціни сильно знижені. 1659 14—?

В **українській Бурсі ремісничій і промисловій** найде приміщення 5 хлопців з ремісничої бранжі, але лише за доплатою що найменше 50 зол. місячно. *Управа Бурси.*

Місто вінця на домовину матери зложили на „Рідну Школу" Всеч. о. Брон. Гошкий, Ольга Гошка і о. Олекса Гошкий 50 зол. Вп. Жертводавцям щира подяка. — *Головна Управа УПТ.* 1751 1—1

Пригадується п. т. Членам „Господарсько-споживчої Спілки", кооп. з обм. пор. у Львові, Руська 18, що ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ відбудуть ся 22. травня (субота) о год. 4-тій попол. в салі Міщанського Братства, Руська 3/I. 1747 2-2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

НАПРАВУ годинників під управою фахових сил швайцарських поладжує Ґутерман Сикстуська 14. По стіннi годинники посилаю домів. 1679 6) 12—?

1-ЗОЛ. коштує кожда золотнича направа у Ґутермана Сикстуська 14. 1679 12-?

ДІВЧИНА здорова до дітий потрібна. Гарасим, Білинських 58. 1752 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

АРХІТЕКТ
інж. Олександер Пежанський
Львів, Пелчинська 22/II. пов.
проєкти, кошториси, будова церков і світських будинків. 1753 1—?

Літникам і реконвалєсцентам
що шукають відпочинку в кліматичній місцевости, поручаю совісно аноносований в „Ділі" пенсіонат землячки Вп. Евг. Лукашевської в Косові б. Коломиї, положений в затишному сонячному місці серед гарного саду. Приміщення вигідне, харч старанно і вибагливо приладжений, обслуга привітлива. З огляду на лагідний місцевий клімат, пенсіонат з верандами отворений у всіх порах року. 1755 1—1
Ізидор Громницький
ем. радник шкільний у Львові.

6. VI. 1926.

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10

використовувати студентів артемівців для партійної роботи в часі студій. Літний час має використати управа університету для придбання нових професорських сил. Частина студентів, що покінчила університет Артема, має перейти до інституту марксизму для дальших студій. Крім того Центральний Комітет партії рішив скріпити та приспішити українізацію університету. Вже в слідуючому шкільному році мають викладати три четвертині предметів по українськи на всіх курсах. Управа університету має терміново подбати про своєчасне покінчення відповідної скількости видань підручників в українській мові для потреб університету. Комуністична партія большовиків України приступає до перевірки і контролі сільських партійних гуртків. При тій нагоді

„ми заглянемо — пише харківський „Комунист" з 9. травня ц. р. — в найменше знану частину нашої організації, в частину, куди наша управа і наш вплив попадає з таким великим трудом".

Замкнута в тих коротких словах характеристика комуністичних гуртків по українських селах є незвичайно влучною і дуже багатомовною. Селяне-комуністи розуміють комунізм по свому, вони не переймаються, ні не беруть глибоко до серця всяких партійних директив і наказів, а роблять усе на свій лад і згідно зі своїм далеким від комуністичного світогляду. Не дивно, тому, що густо часто ті „сільські партячейки" приносять для партії „більше шкоди чим користи".

Ця перевірка має дати і для партії правдивий образ того, чим розпоряджає на селі партія.

„При допомозі перевірки сільських гуртків—пише тойже „Коммуніст" — ми маємо вирішити величезне завдання і в першу чергу та остаточно для партії виявити обличча на істоту „сільячейки" в дійсному і такому виді, який вона тепер має. Якщо перевірка не дасть партії повної картини життя наших сільських партійних гуртків, якщо не покаже дійсного ступіня і методів проводження її впливів на селянство, якщо не пізнає усіх умовин, при яких відбувається до тої міри звичайний тепер відплив (відрив) від партії в сільській обстановці, якщо не дасть картини політичного взаімоділання на селі, якщо не пізнає думки села про наших робітників (партійних!) — то вона не виповнить і всіх инших, лежачих на ній завдань".

Якіж ці завдання? При допомозі перевірки хоче партія очистити свої сільські клітинки від „елементів розкладу". Але саме в імя того дає вона для перевірки докладну директиву, щоби перевірку вести з незвичайною обережністю, особливо дуже поблажливо трактувати членів партії селян-рільників. А так слід поступати тому, бо партія мусить цю верству (рільників!) „завоювати та зробити з неї витрівалих комуністів". Одначе при всій обережности слід показати селянству при перевірці,

„що партія має великі вимоги до своїх членів, що вона є для них строга і вимагаюча, і що так підходить вона до кожного свого члена на селі".

З того бачимо, що партія, яка править Україною семий рік, сама не знає по нинішний день, яким матеріялом розпоряджає на селі, не знає навіть, що він собою уявляє. За те знає, що від тієї партії на селі багато членів відпадає, і не хоче пояснити собі причини того явища. А ця причина ясна і зрозуміла. Комунізм чужий природі та вдачі нашого селянина. Одначе компартія не хоче бачити тієї одинокої причини, не хоче з неї робити відповідних висновків, а тому й обдурює себе надією на опанування села. Це робить компартія зовсім свідомо. Але саме тому вона й панькається з тим селянством, панькається з тими навіть не конче відповідними членами партії споміж селян, що компромітують партію, що приносять їй шкоду. Робить вона це тому, щоби не втратити бодай таких членів на селі, робить це у повній свідомости, що коли втратить їх, то не зискає на те місце ніяких инших. Иншими словами треба сказати, що партія береться за ту перевірку „незнаних і недоступних" для неї низів з такою великою обережністю, як до розбірки якогось вибухового приладу чи апарату. Це значить, що вона боїться села, боїться навіть того викривленого, обезображеного комунізму, що витворився на селі під впливом партії вправді, але який набрав таких специфічних сільських признак і такої своєрідньої „кулацької" інтерпретації, що компромітує комунізм та приносить партії „більше шкоди, чим користи".

Живець Підлюте.

Положення Підлютого. — Дещо з історії заведення. — Аналіза. — Лічничі прикмети по оцінці д-ра Паньчишина. — Теперішній стан Підлютого.

Назва: Підлюте з кожним роком все більше одбивається об уха нашого громадянства.

Від кількох літ віддано до прилюдного ужитку літнище й купелеве заведення в Підлютім. Цей живець (зпольська „здрій") положений в долині ріки Лімниці на висоті 700 метрів понад уровень моря серед найбогатшої в ліси й роскішної красвидами околиці Ґорґанів в Карпатах. Сама місцевість прибрала назву від гора Лютої, розложившись у її стіп. Це не оселя, тільки лісовий ревір в митрополичих добрах Перегінська.

Від десяток літ серед широкого дооколичного населення відомі мінеральні води живця Підлюте. Та свої початки яко купелеве заведення живець Підлюте бере аж з того часу, коли покійний кард. Сильвестер Сембратович вибудував тут на літний побут для себе і своїх гостей прегарну кедрову палату. Світова війна і бої над Лімницею не пощадили й Підлютого. Всі будинки основно знищено, а кедрову палату сильно поруйновано. Одначе митр. о. А. Шептицький, оцінюючи високу лічничу вартість живця Підлюте відбудував купелеве заведення своїм коштом. Мінеральні джерела спрямовано в три басейни. Крім того від залізничої стації Брошнів на лінії Стрий-Станиславів поведено вузко-шляхову залізницю до Підлютого і далі в гори. Годиться додати, що аналізу мінеральних джерел Підлютого, обнятих трьома головними джерелами - басейнами („Андрій", „Сильвестер" і „Тит") перевів докладно в р. 1925 доц. львівської політехніки п. Володимир Бачинський*).

Годиться теж зазначити, що почесно відомий наш лікар д-р Маріян Паньчишин, ознайомившись з живцем Підлюте, видав про нього і його лічничі прикмети ось таку опінію:

„Підлюте, місцевість положена в долині ріки Лімниці на висоті понад 600 метрів понад рівень моря, серед відвічних шпилькових карпатських лісів, далеко від людських осель, щасливо єднає в собі прикмети кліматичної стації з лічничим діланням мінеральних вод живця Підлюте. Аналіза вод живця дозволяє зачислити їх до легких солоних вод з домішкою сірководня, слідів йоду, кислокису вугля. Мінеральні води Підлютого можна уживати і до купелів і можна їх пити.

Від десятьох літ відоме дуже корисне ділання підлютських мінеральних джерел на проволочне ревматичне запалення суставів і м'язів. Купелі в Підлютім можна приноровлювати з великою користю у хорих з позапальними станами по виспотних оплегочної і очеревної, позапальних станах жіночих полових знарядів (матки, трубок, яєчників), проволочних запалених нервів (впр. ішіяс), при коробах виміни матерії як впр. мочановий гостець. Незвичайно корисним впливом відзначається получення купелевого лічення з кліматичним у молодих людей і дітей у випадках запалення і побільшення лімфатичних залозів, туберкульози залозів і костей та малокровя в насідок тих станів, а вкінці кривухи.

Виздоровці по коробах легенів приходять у Підлютім скоро до здоровля.

Води живця Підлюте надаються і до пиття. Корисний їх вплив буде зазначуватися в проволочних катарах шлунка і кишок, получених з недостачею соків шлунка і черевосливки, а далі у випадках катарів і камінів мочевих доріг і недугах виміни матерії.

Води Підлютого зближені найбільше своїм хемічним складом до вод Трускавця.

Незвичайно корисні кліматичні умови Підлютого підносять лічничу вартість його мінеральних вод.

Львів, дня 19. квітня 1926.

Д-р Маріян Паньчишин.

Як з наведеного бачимо, лічнича вартість Підлютого дорівнює иншим подібним живцям в Карпатах. На жаль, заведення покищо не є приготоване на приняття і поміщення великого числа літників. Підлюте покищо розпоряджає 50 кімнатами в двох будинках і 14 лазничками. Підлюте вимагає дальшої розбудови і то тим більше, що фреквенція гостей з року на рік зростає. Крім прегарних прогульок в гори на верх Іґровища, Попаді, Ґрофи і ин. уладжено в заведенні тенїс, кругольню, балеву салю і читальню та уладжено телефонічне получення. Ті, що не користають з горячих купелів мінеральної води, користуються купелями сонішними в Лімниці. Купелевий сезон почався 15. травня і нормально треває до 15. вересня.

*) Вислід аналізи: І. Басейн „Андрій": Температура води — 8° Ц. В 100.000 гр. води находиться: потасу 46.1990 гр., соду — 45.1024, вапу — 4.8847, стронту — 0.8467, магнезу — 3.1356, хльору — 129.6473, брому — 0.1785, йоду — 0.0977, сіроводня — 0.0126, кислоти сірки — 0.1181, кислоти фосфору — тільки сліди, і водокису крему — 1.3820, разом 231.6046, до того вільної кислоокиси вугля — 27.0868, разом всіх складників — 258.6914 гр. — II. Басейн „Сильвестер". Температура — 9·50° Ц. В 100.000 гр. води находиться: потасу — 7.5262 гр., соду — 3.5174, вапу — 1.5088, магнезу — 0.4084, стронту — 0.0296, хльору — 12.3691, брому — 0.0151, сіроводня — 0.0189, кислоти сірки — 0.3532, кислоти фосфору — 0.0114, двоокиси крему — 1.1320, разом 26.9001, до того вільної кислоокиси вугля 17.6308, разом всіх складників — 44.5309 гр. — III. Басейн „Тит": Температура — 8° Ц. В 100.000 гр. води находиться: потасу — 38.6298 гр., соду — 17.2309, вапу — 4.1700, стронту — 0.2945, магнезу — 1.7050, хльору — 67.8541, брому — 0.1333, йоду — 0.1037, кислоти сірки — 0.0103, кислоти фосфору — сліди, двоокиси крему — 0.5220, разом 430.6536, до того вільної окиси вугля — 29.0654, разом всіх складників — 459.7190 гр.

З життя наших товариств.

Загальні Збори „Міщанського Братства".

В неділю, 16. травня ц. р. відбулися Загальні Збори старого і заслуженого товариства львівських українських міщан „Міщанське Братство". На Загальних Зборах вибрано новий виділ в такому складі: Василь Гресяк (голова) і дир. Галущинський Михайло, Гануляк Григорій, Глинчак Іван, дир. Заячківський Микола, Огроднік Микола, Преторіюс Теодор, Стефанівський Михайло, Чорній Іван (члени виділу), Войтів Евстах, Кребс Григорій, Мох Микола, Стецьків Данило (заступники виділових). До контрольної комісії ввійшли: Голіян Теодор, Городецький Михайло і Щитинський Семен.

Останніми часами бачили ми серед українського, львівського міщанства два табори, які вправді не вели зі собою активної боротьби, але вже сам факт істнування двох груп не причинявся ні до скріпленої праці ні до внутрішньої консолідації нашого міщанства. В нововибраному виділі бачимо представників обох груп, а крім того й загально шанованих та заслужених громадян тої міри, що М. Галущинський і М. Заячківський. Той факт вказує, що наше міщанство вступило на шлях санації внутрішних відносин, а тим самим на шлях консолідації своїх сил.

Це відрадне явище в житті нашого львівського міщанства слід повитати, та побажати новому виділові як найкращих успіхів у праці.

Пресовий лянцюх.

На побільшення обему „Свободи".

88. Олексій Ярема в Перемишлі 10 зол.;
89. Радн. Роман Сосновський у Львові 10 зол.;
90. о. Вол. Величковський в Шупарці 5 зол. і кличе: Танаса Солонинку в Іванкові і Стефана Паладійчука в Ченстохові.
91. о. Андрій Пеленський в Лисятичах 5 зол. і кличе: о. Івана Головкевича в Тейсарові, о. шамб. Шанковського в Оброшині, о. Мих. Раковського в Жидачеві і о. Івана Скоробогатого в Цуцилові;
92. Остап Луцький 10 зол. і кличе: д-ра Калуського в Стрию, п. Кузіва дир. Пов. Союзу в Стрию і о. Матковського в Дулібах;
93. Мих. Коцюбка, канд. нотар. в Грималові 5 зол.;
94. Д-р Роман Стефанович адв. в Заліщиках 10 зол. і кличе о. Волод. Стефановича в Кутах і інж. Ярослава Стефановича у Львові;
95. о. д-р Ярослав Левицький у Львові — 5 зол.;
96. о. Теодор Гура в Куриліівці — 5 зол. і кличе: о. Юліяна Шуплата, катех. в Ліску, о. Івана Дмитраша, д-ра Костя Каравана в Ченстохові, о. Олекса Кобрина в Порохнику і о. Ярослава Гуру в Ярославі;
97. д-р Микола Срібний, адв. в Бурштині — 5 зол. і кличе: Юрія Цудровича, нотаря в Бурштині, д-ра Михайла Лепкалюка в Галичі і д-ра Василя Стасюка в Ланцуті;
98. о. Андрій Борисевич в Дрогобичі — 10 зол. і кличе: о. Віктора Ланчака у Ваднові, о. Степана Гарабача в Мацьковичах і о. Михайла Мрозовського в Заліській Волі;
99. Д-р Іван Куровець у Львові — 10 зол. і кличе: д-ра Ів. Березницького у Львові, д-ра Гр. Гарматія в Теребовлі і д-ра Ів. Полехайла в Любачеві;
100. Інж. т. В. Гаврисевич в Битькові — 10 зол. і кличе: інж. Р. Кулицького в Пасічній, інж. Желехівського в Битькові й інж. Капустяка в Бориславі.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашне число нашого часопису сконфісковано за три місця по шість рядків у статті „П. ґенерал і його політика".

— **На волі.** Гол. секр. УНДО. п. Вол. Целевича, арештованого політ. поліцією в пятницю 14. ц. м., а опісля відставленого до львівського карного суду, у вівторок 18. ц. м. випущено на волю. Донесення поліції йшло в напрямку § 65.

— **Самоволя.** Повідомляють нас зі Сокаля, що тамошня політична поліція, покликуючись на мнимий чи дійсний наказ львівських політичних властей в суботу 15. ц. м. вечером арештувала голову Повітового Нар. Комітету УНДО. адв. д-ра Ол. Ріпецького, не представляючи йому ніяких конкретних закидів. Внаслідок енергійного протесту арештованого його згодом звільнено зпід арешту, але самовільно всупереч постановам конституції обмежено його особисту свободу, конфінуючи його в Сокалі і забороняючи йому виїзд без дозволу політ. влади. Д-р Ол. Ріпецький негайно звернувся з письменним протестом до міністерства внутр. справ у Варшаві, але й наша парляментарна репрезентація повинна виступити перед урядом проти полицейської самоволі.

— **Вітер.** Уже другий день гуляє по нашім місті — і мабуть далеко поза його межами — вітер, який ночами зростає до справжньої бурі. Курява з усього придорожнього пороху дає в мініятурі ілюзію маленького самуму. Дерева скриплять, весняний квіт застелює свіжу траву, а на бічних вулицях „столиці" можна вранці запримітити навіть відорвані гонти та черепиці зі слабих домиків. Люде, що мають пересуди можуть добачувати у танцю такої сухої хуртовини ріжні анальогії між подіями, які нині переживають.

— **Амундсен на бігуні.** Те, що не вдалось Амундсенові минулого року внаслідок зіпсованого літака, вдалось тепер. Літак „Норґе" приїхав до Аляски, переїхавши бігун. Шлях з Кінґсбей до Поінт Барров веде в простій лінії через бігун. Амундсен осягнув мрію, до якої приготовлявся десятками літ. Доконавши символічного акту: окупації бігуна, де вивісив прапори, відїхав далі. Ближчих звісток про його досліди покищо нема. Простір, де він находиться, є людям зовсім невідомий. Летуни з „Норґе" є першими, які дадуть відповідь на питання, що цікавлять увесь світ: чи в цій країні є скрізь тривка земля, чи ледяні острови, і якої величини, чи є там звірята? Цей простір є більший як Німеччина. Вчені цікавляться проблемою, чи в ньому находиться центр зимної температури, яка поширюється на всю північ.

— **Семко, Едзьо і 50 штук..** Що значать ці три таємні слова? Над такою проблемою ломати собі голову представники поліції, арештувавши одного з тих наших „небезпечних членів" таємної військової організації", яка на протязі 24 годин у порозумінні з Харковом і Берліном мала через Львів ударити на Варшаву. Арешт-

дорваних помічень до тієї теми.

Англійська правляча верства супроти великої соціяльної, господарської й політичної кризи ще раз виявила свою незрівнану вмілість правління. Англійці показали, що вони — нпр. не те, що Росіяне 1917 року, і не те, що Італійці 1921 року. Керенські й Мілюкови 1917 року балакали й балакали, а вкінці накивали пятами революційному страйкові. Італія в хвилю загального революційного страйку 1921 р. хиталася між повною капітуляцією Фактіх і Ніттіх тай контрреволюцією Муссолінія. Не те було в Англії — ні пустомельства, ні жорстоких репресій, ні театральних протиреволюцій, а була холоднокровна готовість і традиційна політична рутина. Робітнича верства виходить із страйку розложена на два табори, але переможці ні словом, ні жестом не величаються переможцями. Подумайте, які громові промови був би виголосив після такого покінчення страйку нпр. Муссоліні! А Болдуін говорить, що нема ні переможених, ні переможців. Таксамо англійський уряд пильно бережеться чванитися своєю перемогою над революцією в Індіях: та перемога теж полягала на розложенні одноцільного індійського фронту та на відновленні споконвічних ненавистей між мусулманцями й браманцями в Індії.

Тут і там великий успіх британського уряду, а політичні методи — в основі ті самі.

Найкращу поміч англійському урядові в боротьбі проти загального страйку дав — знаєте хто? — Зіновєв: своїми погрозами, пророченнями революції, заявами і промовами на тему страйку в Англії. А добила страйк в очах кожного Англійця, якої він не був би кляси, — присилка московських рублів. Зіновєв помилявся, думаючи, що Англія те саме, що Росія, англійські „юніони" відослали Москві гроші назад (чогось подібного Зіновєви ще не бачили!), а англійський робітник, навіть соціялістичної краски, в своїй національній, „британській" гордости відмовився слухати порад і приказів — чужинця.

Тієр, котрий реорганізував Францію після Седану і комуни, сказав раз: „Революція так довго не переможе в Европі, поки вона не переможе в Англії". Цей вислів французького політика дає ключ розуміння тої гри, що від березня 1917 року відбувається між Москвою і Льондоном, на двох континентах, в Европі і в Азії.

Не будь тієї завзятої й невтомної гри, то й великий англійський страйк може иникше був би випав. А може й взагалі його не було?

В. Левицький.

Життя і книга.

Міжнародній Бібліографічний Зїзд і книжна виставка в Празі.

Прага, 15. травня 1926.

Згідно з пляном, який розробила комісія по організації українського відділу на виставці підчас Міжнародного Бібліотечного Зїзду, український відділ складатиметься з таких частин: 1) ucrainica: сюди ввійдуть ті книги на ріжних чужих мовах, в яких трактується українське питання або йде мова про Україну; 2) periodica; сюди ввійдуть періодичні видання, що виходили на українських землях і на еміграції, а також в таборах — з 1917 р.; 3) Шевченкіяна; 4) книжна продукція з 1917 р. на Радянській Україні, в Галичині й ин. землях під Польщею, на Буковині, в Бесарабії, Підкарпатській Руси та на еміграції; 5) українська графіка та 6) діяграми.

З українських організацій що знаходяться в Чехословаччині, візьмуть участь в цій виставці, між иншим, такі: Вільний Український Університет, Українська Господарська Академія в Подєбрадах, Український Педагогічний Інститут, видавництво при Господарській Академії в Подєбрадах, Український Громадський Видавничий Фонд, видавництво ім. Доманицького в Подєбрадах, видавниче товариство „Сіяч", товариство „Просвіта" в Ужгороді та ин.

Виставочний Комітет готує загальний катальоґ виставки, в якому буде вміщена стаття про український відділ виставки з декількома ілюстраціями. Цяж стаття вийде також окремою відбиткою. Крім того комісія по організації українського відділу виставки готує спеціяльне видавництво про українську графіку. Організаційний Комітет Міжнародного Бібліотечного Зїзду вибрав такий програм занять Зїзду: 28. червня в $^1/_2$11. год. відкриття Зїзду в Пантеоні; в $^1/_2$12 год. відкриття виставки в Народньому Музею; в 5. год. — прийом в ратуші. 29. та 30. червня — засідання З. Зїзду — загальні збори та по секціях. 1. липня в 10. год. ранку відкриття памятної дошки П. Шафарикові; в 11. год. останнє загальне засідання Зїзду. Після того екскурсія до Карлова Тина та огляд міської бібліотеки в Беровні; 2. і 3. липня екскурсія до Вишого Броду, Рожмберка, Ческього Крумлова та до Табору. Члени Зїзду користуються знижкою в 33 проц. по залізниці до Праги та назад, даремним проїздом на трамваях в Празі, знижкою при купівлі квітків до міського театру та вільним вступом до музеїв і на виставку Зїзду.

Для участи в Зїзді Організаційний Комітет запросив найвидатніших діячів в бібліографічній справі зі всіх країн світа.

З рефератами міжнародного характеру мають виступити, між иншими, директор Міжнародного Бібліографічного Інституту в Брукселі П. Отле на тему „Міжнародня бібліографічна система", представник Міжнародньої Ліги інтелектуальної кооперації О. Галецький — на тему „Міжнародній обмін", директор музею в Антверпені М. Саббе, директор Королівської Бібліотеки в Штокгольмі І. Коллійн і ин.

Українські делегати та учасники Зїзду також вносять цілу низку рефератів, в яких освітлюється історія української книги та сучасне її становище в ріжних землях України.

Що торкається зокрема Радянської України, то маю відомости з Київа від одного бібліотечного діяча, який пише мені, що „справа участи радянських українських бібліотечних установ в Міжн. Бібл. Зїзді ще остаточно не зясована, але певніше за все, що нікого не буде".

Комісія по організації українського відділу книжної виставки має намір організувати підчас Зїзду нараду з участю українських членів Зїзду, представників українських видавництв та взагалі прихильників книги, щоб обговорити деякі болючі справи, звязані з виданням та поширенням книги на всіх українських землях. Між иншим, комісія намічує поставити на обміркування цієї наради питання, про організацію Українського Товариства Книгарів та прихильників книги і 2) про видання бібліографічного часопису.

Отже Міжнародній Бібліотечний Зїзд та книжна виставка при ньому дають українському громадянству добру нагоду виявити перед широким світом долю української книги, визначити величезні й ріжноманітні перешкоди, які стояли та ще й тепер стоять на шляху продукції й поширення книги, а нарада, яку намічує комісія, може причиниться до обєднання сил в боротьбі з цими перешкодами.

Ст. Сірополко.

Радянська Україна.

Скрипник про українізацію. — Університет Артема. — Перевірка сільських партійних гуртків.

На зїзді київського окружного Виконавчого Комітету Рад складав звіт з діяльности українського уряду народній комісар юстиції Скрипник. Про українізацію говорив він дуже обширно, особливо в звязку з нападом Ларіна на харківський уряд за національну політику і „насильну" українізацію на Всесоюзному Зїзді Виконкому в Москві.

„Лінія українського уряду відносно зберігання прав національних меншостей — сказав Скрипник — цілком правильна, бо вона ті права вповні забезпечує. Задовольняючи потреби тих меншостей, необхідно забезпечити і права національної більшости. Ми переводимо українізацію середньої та вищої школи, що дають нам спеціялістів для обслугування українського населення. Нам потрібні такі агрономи, яких розуміло би селянство. Уряд твердо і непохитно проводить таку політику, при якій кожний громадянин республики мав би право звертатися до органів влади у своїй рідній мові. Працюючі не є для співробітників установ, але навпаки: співробітники державних установ є для працюючих.

Інтереси села і більшости українського населення вимагають від нас, щоби ми тісно звязали наші державні установи з українським селянством. Забезпечуючи інтереси національних меншостей, ми мусимо бодай в такій самій мірі забезпечити й інтереси національної більшости. Українізацію державного апарату ми будемо проводити в життя далі твердо й непохитно. Одначе це не значить, що ми будемо переслідувати російське населення України. Уряд буде боротися з усяким гнетом російського населення. Ми поставили перед собою завдання українізації державного апарату. Ми потребуємо таких урядників, що знають українську мову і ми маємо право й обовязок підбирати таких урядників.

Були часи, коли російська мова була мовою гнету. Тепер цього немає. Ми думаємо, що російська мова для нас потрібна, її треба знати на те, щоби познайомитися з російською культурою. На тій мові писав свої твори Ленін. І ми вчимо російської мови, як обовязкової по всіх наших українських школах.

Центральний Комітет Комуністичної партії більшовиків України рішив ужити всіх заходів для того, щоби поставити на висоту науковий рівень університету Артема в Харкові. Цей університет є, як відомо, партійною школою комуністів. Науку слід, по думці постанов Ц. К. розвивати гармонійно як у методичному, так і в організаційному напрямі. Наукові заняття мають бути тісно звязані з практичною роботою в партії і для партії в місті та на селі. Окружні комітети мають,

Валентина Завадська. 2)

ЖІНОЧИЙ РУХ.

(Продовження.)

Організоване жіноцтво тих країв енергійно працює в напрямі полегшення адопції, бо инші, дозволені способи дуже складні.

Друга форма леґалізації нешлюбної дитини є узаконення її державою через призначення їй офіціяльного опікуна. Така установа істнує в Німеччині, Австрії, Швайцарії та в усіх скандинавських державах. Державний опікун заступає батька, підтримує матір через підшукання їй праці або видачу грошевих допомог підчас безробіття. Нема чого казати, які гарні наслідки дає ця система. На жаль, в инших країнах цього нема і замісць того, щоб кожна дитина дістала опікуна, призначають його тільки покинутим або мальтретованим дітям.

У прикрому стані знаходиться також освіта нешлюбних дітей, бо рідко хто ними цікавиться і, перебуваючи по більшій части у цілковитому занедбанні, поповнюють вони собою кадри проституток і злочинців. Щоб доповнити образ цього соціяльного лиха, треба згадати, що майже в усіх країнах незамужня мати тратить посаду і опиняється в найгіршому матеріяльному становищі.

Домагання жіночих організацій для боротьби з хибами законодавства мають такий напрям:

1) Держава обовязана дбати про свобідний фізичний та моральний розвиток дитини; 2) Дитина повинна яко мога довше перебувати при матері. Обовязком держави є опікуватися матеріяльним станом матері, щоби могла утримувати дитину, а тим більше, не позбавляти її посади або праці; 3) Держава йде на руку жінкам в їх позвах щодо аліментів до фактичних або й навіть можливих батьків; 4) Кожна держава зацікавлена в піднесенні загального рівня своїх горожан, тому повинна подбати про створення з матерей та дітей корисних членів суспільности, давши дитині освіту, а матері кавалок хліба; 5) Прокласти простіші шляхи для леґалізації нешлюбних дітей; 6) В сумнівних випадках батьківства уряд забезпечує свою допомогу матері, примушуючи евентуального батька нести свою частину видатків; 7) Призначення державної опіки над нешлюбними дітьми, не зважаючи на оточення, в якому знаходяться.

Не можна не згадати, що є країни, де положення нешлюбної матері та її дитини ще ускладнюється ріжницею раси. Так наприклад в Родезії (колишня голяндська кольонія, а тепер молода республика) в дуже тяжкому стані знаходяться Муринки, котрі мають нешлюбних дітей від білих батьків. Білий мущина не признає жадних обовязків до чорношкірої своєї тимчасової, або випадкової жінки і не відчуває жадних скрупулів, залишаючи її вагітною або з дитиною. Маленькі мішанці опиняються поміж чорними і білими неначе парії, позбавлені навіть діточого товариства. Кілька европейських жінок обєдналися в Жіночу Лігу і виступають тепер рішуче в обороні бідних жертв людської несправедливости, домагаючись, щоби діти-мішанці були під опікою уряду. Правду сказати, сам уряд Родезії ще за молодий, бо нараховує собі заледве два роки і тому можна сподіватися, що в своїй дальшій праці направить всі хиби расових упереджень.

IV.

Хоч як гаряче працює жіноцтво над підтримкою нешлюбної матері та її дитини, одначе консерватизм і своєрідне розуміння приписів моралі для жінок і чоловіків стають великою перешкодою в направі лиха і причиняються до зміцнення другого соціяльного лиха — проституції.

Свідоме жіноцтво всіх часів не оминало анормального і ганебного стану, в якому знаходяться часто жінки через неоднакові вимоги моралі для неї та мущини. Проституція є красномовним наслідком неоднакового трактування чоловічої та жіночої поведінки і побіч з моральним нищенням потягає за собою поширення венеричних недуг. Ліга Націй створила навіть окрему комісію для розгляду цих питань, де засідає також жінка д-р Пауліна Люізі. Нема нічого більше понижуючого жінку, як ця подвійна мораль: одна для жінки, цілком инша для мущини. Звідти повстає найстрашніший замах на жіночу гідність: реґляментація проституток. Жіночі організації в першу чергу виступили проти цього огидного середньовічного способу і в богатьох країнах його вже знесено, хоч в инших він вперто тримається. Боротьба жіноцтва в цьому напрямі зустрічає найбільше перешкод. Прийдеться приклasти всі сили, скупчити цілу енергію для досягнення бажаних результатів, бо доти не визволиться остаточно жінка, поки істнуватиме реґляментація проституції та подвійна мораль.

Найдоцільнішим способом боротьби є створення кадрів жіночої поліції, котрі малиб спеціяльний догляд за жіноцтвом нижчих верств. Реальні спроби зроблено в Англії, де від кількох років істнують жінки поліційні агентки. Це дало остільки блискучі висліди, що Австрійська Національна Рада Жінок запросила до себе на засідання командантку Жіночої Поліції в Льондоні, міс Мері Елєн для кращого ознайомлення з самою організацією жіночої поліції.

Не зважаючи на тяжкий стан державних фінансів Австрії, Національна Рада має звернутися до уряду в справі заснування в найближчому часі корпусу поліційних агенток.

(Продовження буде.)